

<p>ÅTTONDE ARG. N° 28</p>	<p>Pris: Helt år Emk. 200:— Halvt " " 125:— På det Helt år Emk. 350:— Halvt " " 210:—</p>	<p>Utkommer alla onsdagar</p> <p>Redaktion: Svenska Folkförbundet Ansv. red.: M. Westerblom Reval, Riddaregatan 3.</p>	<p>Annonspris enligt överenskom- melse.</p> <p>För längre annonse- ring beviljas rabatt.</p>	<p>22 juli 1925</p>
--	---	--	--	-------------------------

BIRKAS

De flesta av Svenska Estlands lärare och lärarinnor ha igen haft förmånen av att under några alltför hastigt flydda somrardagar vara Birkas gäster. Nya kunskapsstoff hava inhemtats och halvt-förglömda sådana uppfriskats. Och omgänget med skolans och kursernas lärarkrafter — endast det kan ej nog uppskattas och värdesättas: I de flesta fall är ju läraren-lärarynnan den givande, andligen givande parten. Deras resurser äro dock mycket begränsade och snart tömda. Varje tillfälle till „fruktbarande samverkan“ med andligen högre stående är därför av oskattbart värde, åstadkommer flod i uttorkade och sinande läraresjälär. Det framkoms därför även med förslaget, att lärare varje år borde samlas till 1—2 veckors samvaro å Birkas, då skolfrågor skulle diskuteras, för våra svensksträvanden gemensamma spörsmål behandlas och märken utstakas på vägen från mot hägrande framtids mål.

Sommarkursen å Birkas anno 1925 är således vorden ett skönt minne, en länk, en led i de kurser och samkväm, som tidigare gått av stapeln här. Med varmaste tack gå känslorna till Bir-

kas förra och nuvarande lärarkrafter, som fått bära dagens tunga och hetta, och å mångas vägnar tryckes härmed fast i „osynligt måtto, deras händer till ett varmt och innerligt tack. Tack för det kamratliga sätt, varmed vi behandlats!

Kursen fick ett värdigt avslutande i Birkasvännernas sommarfest söndagen den 5 juli. Hade ej dagen ingått med hot om regn, hade nog anslutningen blivit ännu större. Nu var stora salen fylld till trängsel. Det sjöngs, både unisont och i stämmor av Höbrings manskvartett under ledning av läraren Anton Westerberg, deklamerades och talades. Agronom Adalberths prolog, en drömbild om Birkas efter 25 år, mottogs med livligt bifall, således även lektor Per Söderbäcks utförliga föredrag om ungdomens uppgifter samt dess farligaste fiender — tuberkulosen och alkoholen.

Ute på den grönskande gårdsplanen stod det lockande kaffebordet dukat, som utsattes för de mest energiska anfall. Så följde nya boll-lekar, som av „sakkunniga“ förevisades den församlade ungdomen, som även sedan fick taga de första lärospånen i kons-

ten. Glädje och skratt över hela Birkas! Avslutningsvis några ringlekar och så var uppbrottets timma slagen. Ännu några avskedsord och tack och så unisont Vårt land, vårt land, så det eka-de vida omkring!

Tack, Birkas, för allt!
En kursdeltagare.

SVERIGE — LETTLAND GENOM TIDERNA.

En lettisk författare om de kulturella förbindelserna förr och nu.

(Svenska Dagbladet.)

Den kände lettiske författaren Karl Eevin, vilken genom flerårig vistelse i Sverige och ingående studier av vårt lands historia väl känner till svenska förhållanden, har i „Zviedrija“, den i gårdagens tidning omtalade publikationen om Sverige på lettiska språket, som Exportföreningen utgivit med anledning av Rigamässan, lämnat en skildring av de kulturella förbindelserna mellan Lettland och Sverige förr och nu av i huvudsak följande innehåll:

Med stöd av fornfynd i Livland och Kurland visar förf. att förbindelserna mellan Skandinavien och Lettland gå så långt tillbaka som minst tretusen år. Ännu

livligare blevo förbindelserna under vikingatiden. Det lider intet tvivel, säger förf., att de svenska vikingarna och varjagerna under denna tid i Lettland grundlagt flera handelspunkter, varunederlag, kolonier och borgar, kring vilka platser städer sedan växte upp. Letterna å sin sida lärde av svenskarna bygga fartyg och återgäldade besöken. Så ha de bl. a. ofta besökt Birka. Men av svenskarna lärde de sig även sjöröveri och plundring. År 1188 blev Sigtuna offer för estniska och kuriska plundrare.

På återvägen från Bysanz medförde varjagerna den andliga kulturen från södra Europa och voro de första som utbredde kristendomen i Lettland.

Tyvärr avbröts under medeltiden umgängat med skandinaverna, och tyskarna trädde i deras ställe. Emellertid, fortsätter hr Eevin, förunnades det letterna att ännu en gång i historien värma sig i den skandinaviska kulturens solsken. Det var under den tiden, som i Lettland vanligen kallas den gamla goda svenska tiden och som fortfarande där bevaras i kärt minne. Genom stilleståndet i Altmark 1629 kom Lettland under svenska kronan. Landet härjades fruktansvärt under det svensk-polska kriget, men den svenska regeringen började på energiskt sätt sörja för landets återuppbyggande och kultivering. Denna tidrymd blev till stor välsignelse för Lettland. De djupgående och grundliga svenska reformerna överlevde icke allenast den svenska tiden utan även den ryska. Mångt och mycket av svenska rättselement kvarstå ännu i dag i fråga om administration, rättsskipning, polisväsen, kyrkoväsen och först och främst på jordbrukets område.

Sedan stora nordiska kriget ha letterna varit utsatta för inflytanden från folk, som äro dem och deras kultur fullständigt främmande. „Vi skildes från den

nordiska kulturen, och ödet tvingade oss att blicka mot Tyskland, Sverige blev oss så småningom fjärran och främmande“. Men detta betydde ej, att letterna glömt den sympati för Sverige, som levde i folkets hjärtan, att den svenska kulturen var den lettiskas andliga moder. Det är betecknande att när lettiska folket började befria sig, så var Sverige den första nation, med vilken de lettiska frihetspionjärerna stiftade bekantskap och inledde de första förbindelserna. Det var i Stockholm det första provisoriska parlamentets talman Tschakste till svenska regeringen och de andra staternas sändebud överlämnade proklamationen om Lettlands tillblivelse som självständig stat. Sverige erkände Lettland de jure 1921, och sedan ha banden mellan Sverige och Lettland knutits allt stakare. Med varje år besökes Lettland alltmer av svenska resande, och de andliga och ekonomiska förbindelserna bli allt livligare. Förf. erinrar bl. a. om att Lettland deltagit i baltiska mässan i Stockholm och att Sverige nu skall delta i Rigamässan.

Vi äro ett nordiska folk, slutar författaren. Det var den gamla nordiska kulturen, som vi först inhämtade, och ännu i dag är den kulturen den bästa för vår andliga organism. Därför skola vi med mera energi vända våra blickar till Skandinavien och främst till Sverige för att i våra skolor, i vår kyrka, i vår konst, i vår litteratur, på hela vår nationella kulturs område låta den livgivande nordiska vinden blåsa. Ett folk skall lära sig att finna sig självt, att förstå sin egenart och att därefter skapa sitt liv. I det avseendet ha vi mest att lära av Sverige, där det bor ett fritt och upplyst och snut folk.

KRING SVENSKBYGDER

O R M S Ö.

Midsommardagen skulle den sedvanliga söndagsskolfesten gått

av stapeln, men det ideliga regnandet gjorde ju att ingen vågade sig utom dörren den dagen. Sista söndagen i juni hölls i stället barnfesten alldeles invid kyrkan. Vädret var då det bästa man kunde önska sig och deltagarna torde uppgått till över tusen, varav nog hälften voro barn. Barnens lärare i söndagsskolan talade till dem och emellan de olika talen sjöngs det, även de små själva fingö delvis svara för sången, vid festsn i år. Det var en god anordning, men den behövde utsträckas, så att barnen verkligen finge känna, att det är deras fest. Det kunna de näpeiligen göra, då de skola sitta som åhörare iflera timmar och lyssna till fyra, fem längre tal. Varför icke låta barnen själva sjunga mera och läsa och berätta också, detta så mycket mer, som de inte få leka eller springa omkring. I år sänkades marschen under fanor och musik. Det har eljest varit det vackraste inslaget i de föregående årens fester. Till sist undfångades „småfolket“ med allehanda gottes. Och det är ju som sig bör vid en fest. Även kollekt upptogs, och den såges ha stigit till nära 3000 mk. Så man får väl tro, att såväl söndagsskolorna som övriga deltagare voro belåtna med dagens anordningar.

Ett par hastiga dödsfall ha inträffat här under sista tiden. Det första måndagen den 15 juni, då nybyggaren Hans Järnström från Magnushov, förr i Rompo, avled efter endast några timmars sjukdom, efterlämnande hustru och fyra minderåriga barn. Järnström var en man i sin bästa ålder, 37 år gammal och fullt frisk intill sista levnadsdagen. Veckan före sin död var han sysselsatt med reparationsarbete på den lutherska kyrkan, vilket han ej hann fullborda. Ingen kunde ana, vad som så snart förestod honom. Dödsorsaken var sannolikt tarmvred. För några år sedan erhöi Järnström en jordlott på godset

Magnushov och hade nu vid sin död hunnit uppföra ett litet hus, där familjen åtminstone kunde ha tak över huvudet, om också utrymmet var det minsta möjliga. Men så uppstod den långvariga processen om Magnushovs jord. Järnström förlorade sitt jordstycke, och hustrun sitter där nu med sina fyra små barn nästan utan möjlighet att skaffa dagligt bröd åt sig själv och dem. Männe icke kristligt sinne och mänsklig känsla borde kunna förmå innehavare av större jordlotter att här tråda hjälpande emellan och dela med sig åt den som ingenting har? Man får väl se.

Sista dagarna i juni inträffade ännu ett liknande dödsfall. Det var torparen Thomas Bäckman i Kärrslätt, som då rycktes bort efter endast 12 timmars sjukdom. Han hade på söndagen bevisat gudstjänsten och barnfesten och återvände frisk och glad hem på söndagskvällen, men vid middags-tiden följande dag var han redan död. Sannolikt var det ett mång-årigt maglidande, vilket på senare tiden tycktes vara på bättrings-vägen, som nu helt plötsligt bröt fram och så hastigt ändade hans liv. Bäckman var vid sin död omkring 50 år och efterlämnar hustru och fyra barn, av vilka två vistas i Sverige.

Se upp med slänggungorna! I Rälby har tidigare varit ett tillbud till olycka vid en slänggunga därstädes och nu senaste dagarna inträffade ett allvarligt olycksfall. Seminaristen fröken Agneta Lindström föll ur gungan och bröt ena benet. I brist på bättre nöje kan det ju vara roligt för ungdomen att åka i slänggunga, liksom det är ett osvikligt botemedel mot sjösjuka för många „landkrabor“, men försiktighet är alltid av nöden. Kom ihåg det, gungåkare!

I Hapsal klagas det över, att sommargästerna äro synnerligen få. På Ormsö däremot äro de båda pensionaten överfyllda och nästan i varenda koja i närheten

av „huvudstaden“ Hullo bor det en eller flera sommargäster, naturligtvis mest från Estland men också en och annan från Lettland såväl som Finland och Sverige förutom de allestädes närvarande judarna.

Motorbåten Imatra, som under ett par, tre år uppehållit trafiken mellan Sviby och Hapsal, ligger sedan i våras under reparation. Trcts vederbörandes ivriga ansträngningar har det varit omöjligt att hittills få remonten fullbordad. Det kan ju eljest kallas för ren lyx att hålla motorbåt, som under större delen av våren och sommaren icke trafikerar. Vår trafikfråga kräver sin snara lösning. På det sättet, som det nu en längre tid varit, blir det både dyrt och opraktiskt, dyrt för bolaget och obekvämt för öns befolkning. Sannolikt borde företaget bli en enskild mans och icke ett bolags.

DEN GÅNGNA VECKAN

Inrikes.

Den i Dorpat ännu pågående bolsjevikprocessen har under sista veckan ådragit sig stor uppmärksamhet. De åklagade 75 personer, vilka mer eller mindre deltagit i den hemliga underjordiska organisationen, vars mål var att störta den nuvarande „borgerliga“ samhällsordningen här i landet samt förena våra öden med „lyckolandet“ Sovjet-Ryssland, stå nu, enligt rätt och lag till ansvar. Följer man noga med förhören vid domstolen ser man vilket målmedvetet och intensivt arbete dessa ledande män nedlagt, för att spela sitt eget land och egna män i främmande våld. Att 1 dec. kunde avvärjas med jämförelsevis ringa offer beror blott på, att ledarne icke hade god jordmån här i landet, och att allt som gjordes skulle betalas med klingande mynt. Alla vittnen, vilkas antal voro över 60 personer, ha

numera avlagt sina vittnesmål och åklagaren, prokurören, fordrar i sitt tal åt huvudmannen Hans Heidemann högsta straffet — dödsstraff, åt hans närmaste medhjälpare livstids straffarbete, samt åt största delen av de övriga från 8—12 års straffarbete. Blott några få åklagas icke av prokurören i brist på bevis. Även försvarsadvokaterna ha redan hållit sina försvarstal och domen kommer att avkunnas i des närmaste dagarna.

I slutet av gångna veckan anlände hit 300 svenska bolsjeviker vilka voro på „studie- eller lustresa“ till Sovjetlandet, där dessa komma att vistas i fyra dagar och återvända sedan via Estland hem till Sverige. I stället för ett hjärtligt motagande, som kommit alla skandinaver till del, blev deras genomresa för det första förbjuden, men beviljades dock senare med 48 timmars uppehåll härstädes. Herrar bolsjeviker bevisade nog snart att de icke ens voro värda denna välvilja. Knappast hade dessa hunnit komma i land förrän två av dem, vilkas näsor starkt skvallrade om deras samhörighet med Palestina, ställt till något slags „mitting“ med våra hamnarbetare. Här fingo dessa avsluta sitt „mitting“ utan att en eller annan ämbetsman blandat sig i saken, men det skulle nog icke sluta lika väl om de gjorde samma försök i det „fria“ Sovjet-Ryssland, om också de blott skulle tala om, att folket borde fordra fritt och obehindrat val till en konstituerande församling. Tilläggas bör att tre herrar bolsjeviker under vistelsetiden i Reval „bortdunstade“, möjligtvis för att på närmare håll beklaga sina trosbrödrars öde i Dorpat.

Under första innevarande halvår har Estland exporterat 3.620.880 st. ägg. d. v. s. en och enhalv miljon mer än under år 1924 samma tid.

En hel rad olyckshändelser ha inträffat under den gångna veckan.

Den största är eldsvådan i Kasepää vid Peipus där 14 hus blevo eldens rov och 17 familjer husvilla. Elden fick sin början genom vårdslös hantering i badstugan.

Utlandet.

Med anledning av bolsjevikprocessen i Estland har man i Sovjet-Ryssland gripit till det välkända medlet — inburandet av motsvarande stats medborgare. En hel rad arresteringar av ester ha under sista dagarna förekommit i omkretsen av Petersburg, Jamburg och Audova. Det lär vara meningen att igångsätta en „estprocess“ i Sovjet för att ev. efter processens slut genom ombyte kunna rädda sina oförgätliga agitatorer härstädes.

Striden i Marocko fortgår med växlande framgång. Enligt senaste meddelanden har en amerikansk flygeskader på 12 flygare erbjudit Franrike sina tjänster vid bekämpandet av rifferna, vad som från franskt håll även mottagits. Man hoppas dock på en snar fred.

Ruhrområdet, som en längre tid varit besatt av franska trupper, utrymmes av de sistnämnda. Westfalen utrymdes i slutet av sista veckan och det övriga Ruhrområdet under de första dagarna av augusti.

I Sverige pågår under tiden lantarbetarestrejk vari deltaga ca 2500 arbetare. På största antalet gårdar utföras sysslorna i ladugårdarna, men på enstaka ställen har även djurskötarestrejk proklamerats. Föreningen „Rädda Skörden“ har gjort sitt bästa och även varit i stånd att lämna duglig och tillräcklig arbetskraft där sådan varit av behov. Enligt sista meddelanden har mellan lantarbetareförbundet och arbetsgivarne på många ställen separatavtal kommit till stånd, och då nu även förliknelsekommissionen inlett sin aktion, kan man antaga att strejken snart är likviderad.

Mul- och klöversjukan, som innevarande år härjat i Sverige, har under den gångna vintern och våren lagt i jorden nötboskap till ett värde av 11 miljoner kr.

att vara i sex veckor, torde komma att anträdes omkring den 20 juli.

KYRKLIGA NOTISER

KAPTEN CARLANDERS ESTLANDSRESA.

Riksföreningen för svenskhetens bevarande i utlandet har, som förut nämnts, beslutat sända kapten P. O. Carlander på en inspektionsresa till svensbygderna i Estland. Resan, som är avsedd

Svenska S:t Mikaelskyrkan i Reval.

Söndagen den 26 juli: Gudstjänst kl. 10,30 f. m.

Döda: Ellen Margareta Blomberg 13 år 4 m. 10 d.

IV. Estniska Utställning-mässan

i Reval den 15—24 augusti 1925

27 stora avdelningar.

Bästa tillfället för landbrukare och industrier att hitta avsättningsmarknad för sina produkter.

Många priser för landbruks- och industriprodukter.

Ingen lantarukare, industriman eller affärsman får låta utställningsmässan vara obesökt.

Många mönstergilla utländska utställningar.

Sista anmälingsterminen för utställare har förlängts till den 25 juli 1925.

Inträdesavgift vid öppningsdagen Emk. 75, övriga dagar Emk. 30
Adr.: Tallinn (Reval), V. Viru uul. 12. Näitus-Messibüroo.

Bageriidkarnes Jäst-Aktienbolag

- hållbara och jäskraftiga

Pressjäst

är oöverträffad.

Atersförsäljare antagas där vi förut icke äro representerade.

Post- och telegrafadress:

Jästängen, STOCKHOLM.

BIL-TRANSPORTER

verkställes av

A.-B. SLEIPNER, Stockholm

Riks 2485, Norr 4339

till angränsande statssamhällen, järnvägsstationer, egendomar och handelsaffärer.